

# СУЧАСНІ АСПЕКТИ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН

Доп. - Голишева Є., ЕФ-47.

Наук. кер. — ст. викл. Яременко Л.М.

Сьогодні я пропоную на ваш розгляд виступ на тему: „Мовна політика країн Західної Європи та американського континенту”.

У час нелегкого становлення української мови, як державної, варто звернути увагу на досвід у цьому питанні інших країн.

За результатами досліджень ЮНЕСКО половина з 6 тис. мов світу знаходиться під загрозою зникнення, що може призвести до втрати цілого прошарку людських знань.

У „Атласі мов світу, які знаходяться під загрозою зникнення” говориться, що тиск з боку домінуючих мов, таких як англійська, французька, іспанська, російська і китайська, призвів до того, що мови — „меншості” використовуються все менше.

При цьому розумна політика може врятувати навіть „найбезнадійніші” мови.

Найпоказовішим є випадок з давньоєврейською. До 1920—1925 років ця мова уже була мертвою понад 2500 років. З того часу, як Навуходоносор II вигнав євреїв з Вавилону, сім сотень років до Різдва Ісуса Христа, навіть він спілкувався арамейською, як і всі євреї його часу. У 1920 р. діаспора розмовляла єврейсько-німецькою (або ідіш), єврейсько-іспанською (або десмо). Давньоєврейська втратила слова, але її використовували як літургійну мову. Але євреї повернулися до мови першоджерел. Чому? По-перше, мали величезну кількість літератури, і перш за все — Біблію. А також завдяки величезному бажанню вижити, яке зростало у спротиві довгій історії геноциду — від Амалека до Гітлера. Якщо людське співтовариство справді хоче врятувати свою мову — воно її врятує.

На мою думку, вдале мовне законодавство має Франція. У Франції дозволено демонструвати не більше 40 % іноземної аудіо- і відео продукції тощо. Крім того, у цій країні законодавством передбачені великі грошові штрафи за філологічно не виправдане застосування слів іноземного (звичайно, здебільшого англо-американського) походження та кальок з них у друкованій та телерадіомовленні.

До речі, „Кодекс підданства” Франції проголошує: „Ніхто не може прийняти громадянство, якщо не надасть доказів своєї асиміляції у французьке суспільство, зокрема через достатнє знання... французької мови”

Усе це було викликано практичною необхідністю захистити мову від натиску грізної сусідки — англійської мови, а точніше — суржику (суміші з французьких та англо-американських слів), відомого під назвою „франгле”.

Сьогодні на сторожі французької мови стоїть низка розмаїтих інституцій, підпорядкованих президентові або прем'єр-міністрові.

Що ж до т. зв. „мови міжнаціонального спілкування”, то її можна визначити як мову, що використовується як засіб спілкування між представниками різних етносів у межах однієї багатонаціональної держави, одного культурно-історичного типу, чи навіть і в межах цілої Землі. Хотілося б підкреслити, що вибір мови міжнаціонального спілкування здійснюється незалежно від критеріїв етичних, естетичних чи доцільнісних. Мовою міжнаціонального спілкування стає лише мова нації, що переважає решту чи більшість інших націй у політичному та економічному, але зовсім не в культурному плані чи в плані найбільшої придатності саме її мови до засвоєння останньої іншими етносами.

Зараз у світі домінуючою є англійська мова, що пояснюється насамперед провідними позиціями у світі США, які є англійською країною. Такий статус англійської мови дає чималі дивіденди.

Нагадаю, що зараз в Україні актуальною є проблема введення двомовності. Але мусимо постійно пам'ятати, що

домагання офіційної двомовності для України впливають аж ніяк не з природнього розвитку її культурно-мовної сфери, а з вже давнього та свідомо здійснюваного і понині витіснення і нищення українського слова.

На сьогоднішній день в світі існує 40 країн, де дві мови є державними (у 1990-х роках таких країн було 353). Канада - одна з них. Так, з двох державних мов Канади французька мова належить до романської групи мов, в той час як англійська - до германської.

У Канаді друга мова стала офіційною порівняно недавно. Починаючи з 20-х років ХХ століття у Квебеці на зміну діяльності на захист французької мови приходить політика, яка ставить перед собою мету не тільки забезпечити французькій мові місце поряд з англійською, але і позбавити англійську мову привілейованих позицій у квебекському суспільстві, дати можливість квебекцям жити і працювати в рідному франкомовному середовищі і примусити до двомовності англосовне населення провінції.

Закон про офіційні мови (Official Languages Act), був прийнятий в 1969 році. Цей закон повинен був юридично закріпити рівність англійської і французької мов у федеральних установах і забезпечити повагу мовних прав, гарантованих канадською Конституцією.

Як легко спостерегти, ті мови, які в ряді країн паралельно функціонують як державні, є не близькі між собою, а достатньо віддалені. Щобільше, це - різні мовні групи. Чи зафіксований стосовно цього виняток? Так, це - Афганістан. Але цей виняток печальний! В Афганістані дві державні мови, споріднені між собою дарі і пушту, належать до однієї - іранської групи мов. Але що маємо в результаті? Те, що цю країну здавна роздирають гострі суперечності, що політична нація там глибоко розколена. Звичайно, мовна конфронтація - то тільки одна з часткових причин тривалої відсутності миру в цій країні.

Скажу у підсумку, що по-перше. Ніде в зарубіжжі - ніде - не виявимо аналогу тим мотиваціям, посилаючись на які певні політичні сили намагаються у нас надати офіційний статус

російській мові. Всюди в тих країнах-винятках (саме винятках, бо, як ми пересвідчилися, нормою для держав сучасного світу є одна офіційна (державна) мова), де функціонують як офіційні (державні) дві або кілька мов, це обумовлено такими справді поважними, вагомими причинами - історичними, географічними тощо, жодної з яких для надання якійсь іншій мові в Україні, крім української, статусу офіційної просто у природі не існує.

По-друге, ніде, ніякій іншій мові не було надано статус другої державної (чи офіційної), доки не була належно утверджена у державі мова народу, що дав назву країні. Аніде на обстежених нами світових обширах не зустрінеш ситуації, за якої державна (офіційна) мова перебувала б ось у такому приниженому, ущемленому, не утвердженому, не відродженому і т. д. стані, як то є сьогодні українська в Україні. Навпаки - непослабна увага до зміцнення позицій, авторитету офіційних мов - така тенденція у всьому цивілізованому чи й не зовсім цивілізованому світі. Причому в більшості країн вона органічно поєднується з турботою про мовно-культурну ідентичність і всіх інших - дуже чисельних і зовсім нечисельних, хто дану країну населяє.

#### Список першоджерел

1. Ахонин В.С. Англо-французское двуязычие в Канаде. - [www.demoscope.ru](http://www.demoscope.ru). - 2004. - № 99.
2. Марусик Т. І співайте французькою. //Урок української. - 2000. - №9. - ст. 62-63.
3. Мировые дискуссии.- [www.wdi.ru](http://www.wdi.ru).- 21.02.2002.

## **МІМІЧНИЙ ПОРТРЕТ ЛЮДИНИ У КОМУНІКАТИВНІЙ ПРАКТИЦІ**

Доп. – студ. Масло В., Ю-43.  
Наук. кер. - Батраченко Л.Ф.

За останні десятиріччя інтерес різних наук і галузей психології до невербальної комунікації помітно зріс як у